

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară 6: *Educație și competențe*

Prioritatea de investiții: 10.i

Obiective specifice: 6.4, 6.6

Titlu proiect: *“Acces la programe de educație și formare profesională pentru tinerii și adulții din județul Dolj care au părăsit timpuriu școala (I)”*

Cod SMIS 2014+: 135711

Povestea lui Harap-Alb

de Ion Creangă

- eseu despre particularitățile de construcție a personajului principal dintr-un basm cult -

Activități de tip „A doua șansă – învățământ secundar inferior”

Modulul II: Cuvântul și textul

Expert curriculum limba română: Prof. Alina Felicia DUMITRU

Număr de ore: 2 ore TC

1. Ion Creangă, **unul din cei patru mari clasici ai literaturii romane**, alături de I. L. Caragiale, Ioan Slavici și Mihai Eminescu, a lasat posterității o operă variată.

„*Povestea lui Harap-Alb*” de Ion Creanga este **un basm cult**, publicat în revista „*Convorbiri literare*”, în anul 1877.

Basmul cult este o specie a genului epic, care spre deosebire de basmul popular are un autor cunoscut, prezentând mărci ale originalității acestuia.

În basm **întâmplările** reale, se împletesc cu cele fantastice, fiind puse pe seama unor **personaje** cu puteri supranaturale care reprezintă binele și răul și se află într-un **conflict** finalizat întotdeauna cu victoria binelui. Pornind de la modelul basmului popular, autorul reactualizează teme de circulație universală și le organizează conform propriei viziuni.

Tema basmului este confruntarea dintre bine și rău la care se adaugă **tema devenirii eroului**, procesul formării și maturizării acestuia pentru a deveni împărat. Astfel basmul poate fi citit și ca un **bilgdungsroman**.

Titlul sugerează **specia literară** și face trimitere la numele personajului, dat de Spân în momentul supunerii.

Numele personajului reflectă condiția duală: rob, slugă -, „*Harap*”, de origine nobilă -, „*Alb*”.

2. **Statutul social, moral.**

Harap – Alb este personajul principal și eponim al basmului, „*Povestea lui Harap-Alb*” de Ion Creangă **Protagonistul** este prezentat în trei ipostaze: fiu de crai naiv și neinițiat; învățăcelul Harap-Alb; iar la sfârșit-împărat, inițiat

Erouleste personaj tridimensional, rotund, ieșind din stereotipiile basmului. El este lipsit de însușiri supranaturale, fiind un **personaj realist**, un adolescent care învață din greșeli și progresează. El **nu mai reprezintă modelul de frumusețe fizică și morală din basmele populare** ci este un **tânăr naiv și timid** care la sfârșit devine **capabil să conducă o împărăție**.

3. Eroul este **caracterizat direct și indirect**.

La început **nu știe să distingă aparența de esență**. Primele întâlniri cu inițiatorii săi, Sfânta Duminică, apoi cu calul năzdrăvan și Spânul, pun în lumină **naivitatea** acestuia.

Deși are calitățile necesare unui viitor împărat, acestea nu sunt individualizate de la început, ci **reies prin caracterizare indirectă**, prin intermediul probelor la care este supus.

Prima probă a formării sale se adresează sufletului: se deosebește de frații săi prin **bunătate și generozitate**, calități răsplătite de Sfânta Duminică.

Inocența, lipsa de experiență în a vedea dincolo de aparențe, se manifestă la alegerea calului, o altă probă pregătitoare. Inițial, feciorul îl tratează cu dispreț și violență. După aceea calul se transformă, zboară cu el până la lună și soare, încât pe acesta îl trec „*toate grozile morții*”. E o lecție de viață pe care i-o dă calul: în viață nu rămâne nimic nerăsplătit.

Proba de la pod, loc simbolic al trecerii spre altă etapă a vieții, este depășită cu **vitejie și curaj**.

În episodul coborârii în fântână, naratorul surprinde **lipsa de experiență a tânărului**, prin **caracterizare directă**: „*Fiul craiului, boboc în felul său la trebi de aieste, se bagă în fântână*”. Spânul îi fură identitatea, îl transformă în rob, îi da numele Harap-Alb și îi trasează proiectul existențial, spunându-i că va trebui să moară și să învie ca să-și recapete identitatea.

Spânul personifică răul, dar are și **rolul inițiatorului**.

Confruntarea cu ursul reprezintă proba **vredniciei și a înțelepciunii** iar omorârea cerbului este proba **curajului și a stăpânirii de sine**.

Pentru erou, aducerea fetei Împăratului Roș la Spân este cea mai dificilă încercare, pentru că pe drum se îndrăgostește de ea, dar, **onest, își respectă jurământul făcut** și nu-i mărturisește adevărata sa identitate. Lichidarea înșelătoriei și acțiunea reparatorie reprezintă trecere la altă identitate: aceea de **împărat iubit, slăvit și puternic**.

Din punct de vedere al relației cu celelalte personaje, se remarcă atitudinea pacifistă a eroului. **Plin de viață, sociabil**, nu ezită să facă bine celor din jur. Ceata de monștri îl însoțește și îl ajută pentru că s-a arătat **prietenos și comunicativ**. De la crăiasa furnicilor și de la crăiasa albinelor primește în dar o aripă fermecată, drept răsplată pentru **bunătatea** sa. Fără aceste trăsături nobile n-ar fi reușit să își îndeplinească aspirația înaltă de a deveni împărat.

Deși păstrează tipologia din basmul popular, Ion Creangă se îndepărtează de modelul său, prin construcția **unui personaj complex, original, inconfundabil**. Eroul nu reprezintă un Făt-Frumos din basmele populare, ci este un adolescent care se maturizează și devine împărat.